EVOLUȚIA ȘCOLII NAȚIONALE DE TAPISERIE DIN CHIȘINĂU[1]

The evolution of the national tapestry school in Chisinau

Ana SIMAC
doctor în studiul artelor, profesor universitar
cercetător științific coordonator Universitatea de Stat din Moldova
PhD in the study of arts, professor
scientific researcher, Moldova State University
Dean, Faculty of Fine Arts and Design, State Pedagogical University „Ion Creanga"
E-mail: anasimac777@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2627-6756

CZU:377:745.52(478-25)
10.5281/zenodo.7129298

Summary. The national school of tapestry in the Republic of Moldova crystallized in the 60–70s within the increased interest in decorative art. Folk carpet, interior textiles, embroidery and cult fabrics served as a source of inspiration for the establishment of the field of modern textile art. The national school of tapestry took shape in the 70s–80s, thanks to the creation of artists Elena Rotaru, Maria Saca-Răcilă, Carmela Golovinov, Silvia Vrânceanu and others. In those years, the tapestry in the Republic experienced a real flowering process. The diversification of the field in terms of style and technical directions takes place after the 80s of the 20th. The tapestry school tends towards a formal plastic language, often abstract, based on tonal and chromatic relationships. Another generation of artists like Andrei Negură, Ludmila Șevcenko, Ecaterina Ajder, Vasilie Grama, Anaid Culicenco etc. is evolving.

The specific feature of decorative arts after the 2000s is the abandonment of figurative compositions in favor of abstract ones. The authors use new textile materials and apply technical innovations. As a result, the alternation of forms, structures, invoices, skill and sensitivity in the choice of chromaticity becomes a priority. Today, the field of tapestry continues to be valued within the higher institutions of artistic education, the field of decorative arts. Young creators are invited to capitalize on traditions in modern formal compositions, synthesizing symbolic essences extracted from the sap of national cultures.

Keywords: tapestry, composition, textile art, wool, texture, structure, tradition

Arta tapiseriei moderne în Republica Moldova reprezintă un fenomen artistic cu frumoase tradiții textile multiseculare. Covorul popular, textilele de interior, broderiile și țesăturile de cult au servit drept sursă de inspirație pentru constituirea unui nou domeniu textil bine conturat. Un prim factor în formarea acestei arte l-a constituit, încă prin anii 1950–1960, atât studierea și valorificarea artei textile populare, cât și producerea covoarelor la scară industrială.

Școala națională de tapiserie în Republica Moldova s-a cristalizat în anii '60–'70 în cadrul interesului sporit pentru arta decorativă. La evoluția acestui domeniu al artei decorative au contribuit atunci: tendința de valorificare a artei populare și în special a covorului vechi moldovenesc, producerea covoarelor pe scară industrială – o necesitate a timpului în anii '60, evoluția vertiginoasă a tapiseriei profesioniste în plan european și formarea Secției de Arte decorative și Aplicate la Chișinău[2].

În Republica Moldova la începutul anilor '60 la domeniul artei textile au aderat o serie de artiști plastici, tineri profesioniști, care după finisarea studiilor au început activitatea în domeniul

[1] Articol elaborat în cadrul Programului de stat 20.80009.0807.19 *Cultura promovării imaginii orașelor din Republica Moldova prin intermediul artei și mitopoeticii*.

[2] Ana Simac, *Tapiseria contemporană din Republica Moldova (Evoluția tapiseriei contemporane din Republica Moldova în anii 1960–2000)*, Chișinău: Știința, 2001, 160 p.

Fig. 1. Elena Rotaru, *Toamna*, 1967, 186×171 cm

Fig. 2. Elena Rotaru, *Floarea soarelui*, 1967, 186×171 cm

Fig. 3. Maria Saca-Răcilă, *Alge*, 1961, 200×105 cm

Fig. 4. Maria Saca-Răcilă, *A fost odată*, 1970, 90×40 cm

Fig. 5. Maria-Saca-Răcilă, *Cor sătesc*, 1968, 200×137 cm

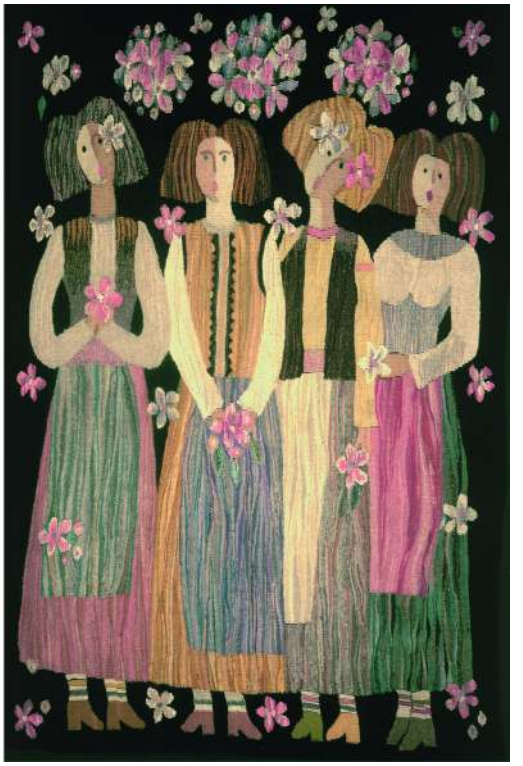

Fig. 6. Maria-Saca-Răcilă, *Sărbătoarea holdelor*, 1974, 245×152 cm

tapiseriei. Printre protagoniști ai acestui domeniu o remarcăm pe Elena Rotaru. Tânără plasticiana, care a revenit în anii ’60 la Chișinău după absolvirea Școlii superioare de arte industriale din Moscova, clasa de textile, s-a încadrat activ în procesul de creare a tapiseriei artistice profesioniste la noi. Primele lucrări ale Elenei Rotaru reflectau interpretarea tradiției într-un limbaj decorativ, încercând să introducă în câmpul ornamental al covorului un subiect narativ, scene din viața cotidiană (recolta, scene de dans popular, nuntă etc.) Vom semnala, în acest sens lucrările, *Toamna* (Fig. 1), *Floarea soarelui* (Fig. 2), *Recolta*. Aceste lucrări păstrează încă tehnologia și procedeele covorului popular și au servit un prim pas în constituirea școlii naționale de tapiserie. A fost o etapă de trecere de la covorul produs în serie, la lucrare textilă cu funcție estetică, decorativă sau expozițională cu valoare de operă de artă.

Tot la începutul anilor ’60 debutează, la prima expoziție de Artă decorativă și Aplicată (1962), Maria Saca-Răcilă, tânăra absolventă a Colegiului de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”.

Primele lucrări ale artistei indică o viziune nouă pe atunci în domeniul textil, și anume apariția covorașelor tematice cu subiect. Printre acestea vom menționa *Alge* (Fig. 3), *Căsuțe.* Aceste țesături realizate într-un limbaj figurativ fac în acea perioadă un prim pas spre schimbarea de concepție în arta textilă, care atestă trecerea de la câmpul ornamental din motive tradiționale, la elementele din realitatea cotidiană, stilizate decorativ[3], sau la compoziția decorativă cu subiect, spre exemplu: *A fost odată* (Fig. 4), *Cor sătesc* (Fig. 5), *Sărbătoarea holdelor* (Fig. 6).

Tapiseria *Cor sătesc*, realizată de Maria Saca-Răcilă, este o adevărată capodoperă în arta textilă din acea perioadă. Inspirându-se din coloritul scoarțelor basarabene, artista creează o piesă textilă figurativă, cu subiect folcloric moldovenesc. Este o lucrare de o deosebită sensibilitate cromatică și structurală, care denotă o nouă interpretare conceptuală în țesătură, care depășește

[3] Ana Simac, *Dialogul între tradiție și modern în creația Mariei Saca-Răcilă*, in: Akademos, nr. 1(24), 2012, p. 142-147.

Fig. 7. Maria-Saca-Răcilă, *Motiv popular*, 1973, 150×140 cm

Fig. 8. Maria-Saca-Răcilă, *Motive moldovenești*, 1979, 300×230 cm

etapa de preluare directă a simbolurilor din covorul popular. Maria Saca-Răcilă imprimă tapiseriilor sale un timbru specific artei moldovenești printr-un limbaj figurativ simbolic. Fiind sensibilizată de frumusețea scoarței basarabene, artista încearcă să creeze o sinteză între valorile estetice ale țesutului popular și valorile estetice moderne. Factura lirică a tapiseriilor artistei este susținută de lirismul unor fine interferențe cromatice, care evocă coloritul vechilor scoarțe și broderii moldovenești.

În lucrarea *Motive populare* (Fig. 7), artista incorporează organic elemente din universul iconografiei populare, sugerându-le original în tapiseria de factură modernă prin simboluri și subiect. Găsim aici același motiv romboidal și jocul brâielor, structurate armonios și în altă compoziție originală, intitulată *Motive moldovenești* (Fig. 8), alcătuită elemente textile, care imprimă tradiția covorului vechi în concepția tapiseriei moderne. Valorațiile cromatice sunt ase-

Fig. 9. Silvia Vrânceanu, *Muzica* (panouri secundare), 1984
Silvia Vrânceanu, *Muzica* (panoul central), 1984, 200×370 cm

menea celor din covorul popular moldovenesc, unde ritmul cadențat, variat simetric al motivelor este acompaniat de exploziile coloristice de variație caleidoscopică.

În anii ’60, Chișinăul se renova, se construiau noi edificii arhitecturale. Această extindere a numărului de spații locative a înaintat imperativul producerii covoarelor pe cale industrială, dar și al decorării spațiilor publice.

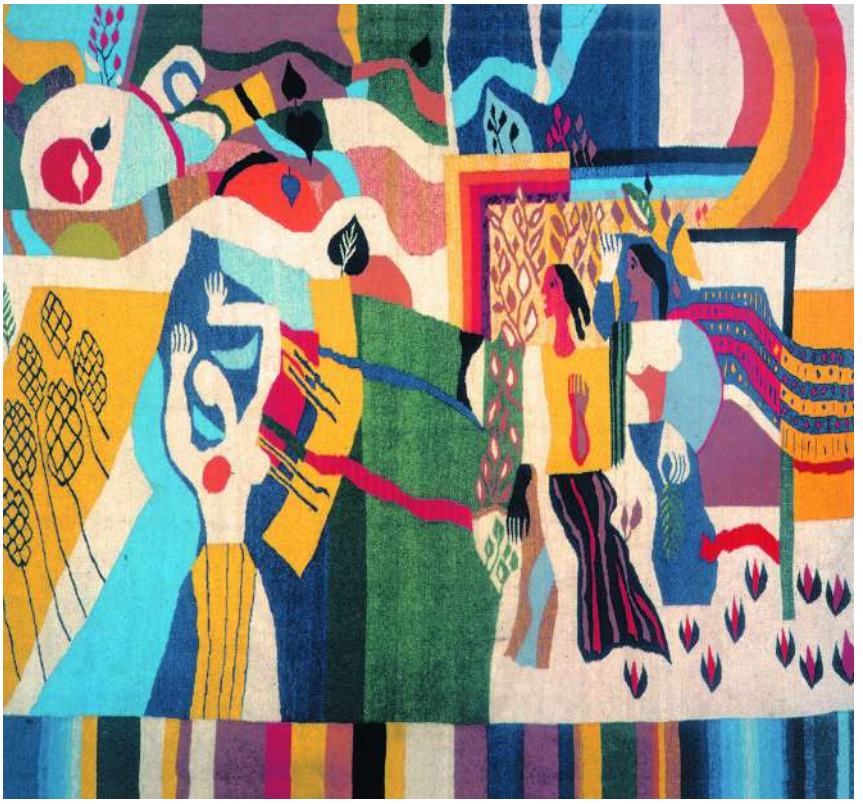

Fig. 10. Elena Rotaru, *Femei în câmp*, 1977, 180×220 cm

Fig. 11.
Elena Rotaru, *Toamna*,
1981, 180×200 cm

Acești factori au devansat procesul de evoluție al artei decorative și în special al tapiseriei profesioniste în Republica Moldova. Tendințele cultural-artistice ale artei decorative impuse în perioada anilor ’70, axate pronunțat pe filiera ideologică, sunt practicate și în arta textilă.

Debutul, în anii ’70, al Silviei Vrânceanu, absolventă a Colegiului de Arte Plastice „A. Plămădeală”, este determinat de căutarea noilor posibilități de exprimare în arta firului. După participarea la un Simpozion International din Riga, Silvia Vrânceanu realizează o serie de compoziții textile, care îi atestă inspirația din limbajul școlii Baltice. Artista introduce în tapiserie diverse facturi și elemente volumetrice. Primele țesături cu elemente spațiale decorează un interior din Palatal Republicii. Acest ansamblu de lucrări cu genericul *Muzica* (Fig. 9), este realizat din elemente țesute forme spațiale cilindrice, diverse după diametru și lungime, asamblate la diferite niveluri într-un ritm inedit. Ritmul cilindrilor este susținut de cel al brâielor verticale laterale de pe fundal, de armonia curbelor ce ondulează pe orizontală.

În anii ’70–’80, tapiseria din Republică cunoaște un adevărat proces de înflorire. Se conturează deja o școală națională de tapiserie. Printre valoroasele lucrări de tapiserie care denotă acest fapt vom menționa lucrările Elenei Rotaru *Vara*, *Femei în câmp* (Fig. 10), Aceste lucrări ating plenitudinea expresivității stilistice, conturând o etapă de o incontestabilă strălucire în creația artistei. Operele sunt create printr-o tratare monumentală a imaginii cu un bogat conținut

Fig. 12. Elena Rotaru, *Fata lui Cicoară*, 1980, 167×140 cm

Fig. 13. Elena Rotaru, *Măi curcane...*, 1980, 163×143 cm

Fig. 14. Elena Rotaru, *Odă bardului de la Mircești*, 1971, 180×288 cm

semnificativ. Prin puritatea liniei și culorii, prin felul cum este tratată figurația, lucrările denotă un pronunțat caracter decorativ. Rigoarea geometrică și ritmică a compoziției este susținută de contrastul cald-rece, oferindu-i operei efecte muzicale și strălucitoare.

Fig. 16. Maria-Saca-Răcilă, *Romeo și Julieta*, 1990, 220×150 cm

Fig. 16. Maria-Saca-Răcilă *Doină*, 1990, 220×150 cm

O altă frumoasă realizare creată de Elena Rotaru la începutul anilor ’80 este tapiseria *Toamna* (Fig. 11). Artista reușește să creeze o impresionantă tapiserie monumentală de o deosebită expresivitate formală. Pe fundalul alb natural al lânii sunt încadrate armonios trei figuri feminine, ce prezintă o imagine simbolică a plaiului, a rodniciei pământului toamna în Moldova. Sensul alegoric al compoziției este susținut de o suită de motive simbolice în jurul figurilor.

Fig. 17.
Maria Saca-Răcilă,
Primavara,
1967, 186×171 cm

Fig. 18. Maria-Saca-Răcilă, *Cataclism*, 1998, 160×120 cm

Fig. 19. Maria-Saca-Răcilă, *Peligrin*, 1996, 160×140 cm

În acești ani tapiseria joacă un rol major și în decorația spațiilor publice, odată cu construcția noilor edificii publice. Se realizează tapiserii de diferite categorii și tipuri cu destinații de sensibilizare plastică a operei de artă cu spațiul interiorului. Aici vom menționa lucrările Elenei Rotaru *Fata lui Cicoară* (Fig. 12), *Măi curcane cu cercei* (Fig. 13), *Cocostârcul cel moțat,* realizate pentru cafeneaua „Guguță", care a existat mulți ani în Chișinău. Aceste lucrări se disting printr-un colorit expresiv, o compoziție modernă, prin preponderența liniilor curbe deosebit de plastice ce evocă un freamăt delicat în comparație cu geometrismul drept, liniar al primelor lucrări ale autoarei din anii '60. O adevărată capodoperă prezintă lucrarea Elenei Rotaru *Oda bardului de la Mircesti* (Fig. 14), Tapiseria prezintă, într-un limbaj individual, scene din istoria Moldovei. Această țesătură de o incontestabilă valoare artistică, oferind un spectacol cu un bogat mesaj

Fig. 20. Carmela Golovinova, *Ritmuri rurale,* 1980, 211×280 cm

Fig. 21. Carmela Golovinova, *Cântecul pamântului*, 1982, 225×275 cm

emoțional și ideatic. Pornind de la imagini figurative inspirate din istoria neamului, artista aduce un omagiu clasicului literaturii române, Vasile Alecsandri.

O serie de tapiserii *Romeo și Julieta* (Fig. 15), *Masca, Doina* (Fig. 16), create de Maria Saca-Răcilă, sunt destinate sălilor Teatrului National „Vasile Alecsandri" din Bălți. Tapiseriile au un caracter original, de expresivitate postimpresionistă. Figurile elaborate într-o impresionantă expresie stilizată, creează o atmosferă feerică, de basm, o structură de subtilă poezie.

În anii '90 ai secolului al XX-lea tematica operelor devine mai diversă, se apelează tot mai frecvent la tapiseria nonfigurativă. Forma și culoarea își asumă deseori un rol prioritar, participând la „proiectarea" spațiului. Materialul devine sursa principală de inspirație și chiar principală în execuție.

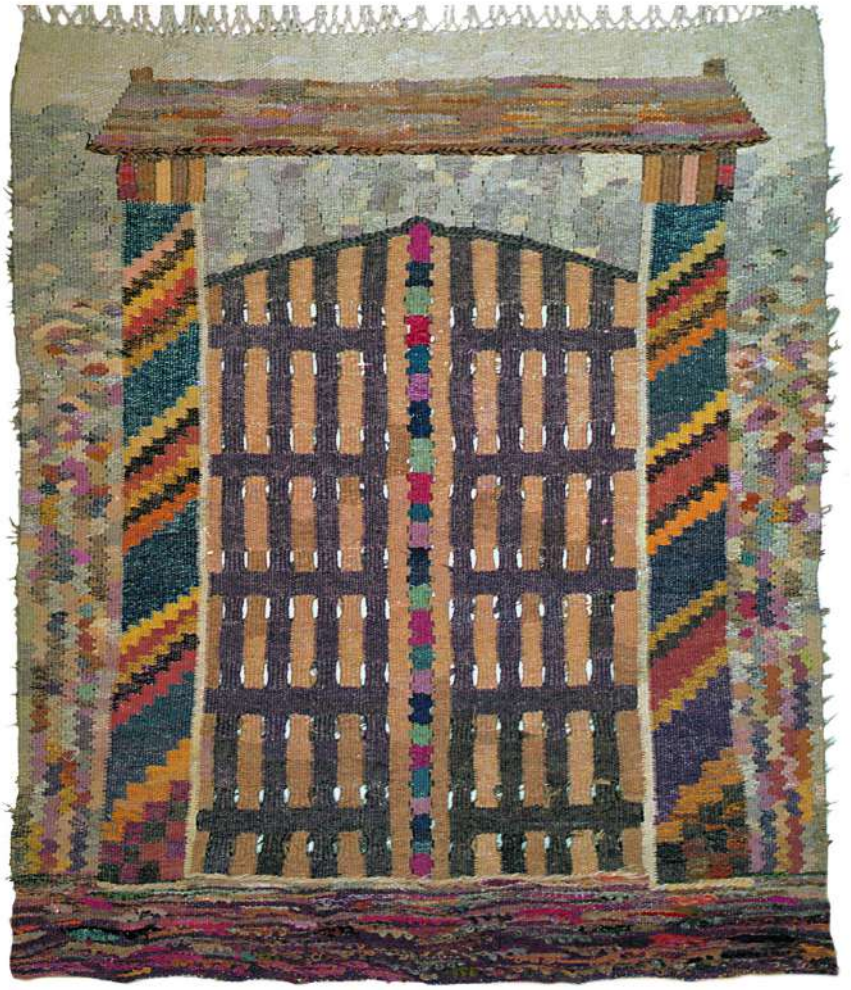

Fig. 22. Elena Bontea, *Creație populară*, 1980, 202×160 cm

Consecvente în acest sens sunt tapiseriile Mariei Saca-Răcilă*, Primavara* (Fig. 17), *Motive populare, Cataclism* (Fig. 18), *Pelegrini* (Fig. 19). În aceste lucrări, artista apelează la valorificarea principilor estetice ale artei populare, utilizând în special procedeele plastice, precum muzicalitatea și spectrul cald al culorii, semantica ornamentală, atmosfera lirică a țesăturilor naționale. Metodele structurale de interpretare ale motivelor tradiționale sunt modificate, ele fiind concepute conform tendințelor stilistice moderne, în interpretări individuale.

Fig. 23. Ludmila Goloseeva, *Tradiții populare*, 1980, 190×165 cm

Fig. 24. Ludmila Goloseeva, *Masa mare*, 1982, 235×190 cm

Printre protagonistele domeniului vom remarca pe Carmela Golovinova, care a contribuit, la rândul său, la constituirea scolii de tapiseriei profesioniste în Republica Moldova. Artista se caracterizează ca una din cele mai sensibile coloriste în tapiseria națională. Ea creează compoziții axate deseori pe o suită de motive tradiționale de o mare armonie ritmică și cromatică: *Ritmuri rurale* (Fig. 20), *Cântecul pământului* (Fig. 21).Tehnica valorică a griurilor conferă tapiseriilor ei vibrații poetice. Nuanțarea rafinată a culorilor, ritmul și modulațiile mozaicurilor cromatice, echilibrul structural – toate sunt caracteristici ale lucrărilor Carmelei Golovinova. Tapiseria ei, monumentală cu caracter simbolic, trimite spre universul țesăturilor vechi moldovenești. Gama cromatică relevă reminiscențe cromatice ale țesăturilor populare.

Lucrările de tapiserie ale artiștilor, în acea perioadă, tind spre personalizarea filierelor stilistice, spre sincronizarea creației la cerințele vremii. Unii autori încearcă să modifice forma tradițională a lucrării, realizând tapiserii în formă de oval, forme neregulate, obținute dintr-o asamblare de elemente textile. Compozițiile textile depășesc deseori spațiul bidimensional, devenind reliefate, semi parietale, cu elemente în volum.

Procesele de integrare a tendințelor tapiseriei cu cele ale picturii monumentale și de șevalet continuă și acum. Un frumos exemplu de interpretări simbolice decorative prin intermediul fibrei textile servește lucrarea *Creație populară* (Fig. 22) de Elena Bontea.

Se conturează tot mai evident preocuparea pentru expresia plastică specifică artei de șevalet. Plasticienilor deja recunoscuți ca Maria Saca-Răcilă, Elena Rotaru, Carmela Golovinova, li se alătură și alți creatori Ludmila Odainic, Evelina Șugjda, Maria Coțofană, Ludmila Goloseev, și alți artiști care îmbogățesc domeniul prin noi experiențe originale și individuale.

Interpretarea modernă a surselor tradiționale și folclorice este caracteristică pentru creația Ludmilei Goloseev din anii ’80. Artista realizează o interpretare originală a tradițiilor populare printr-o abordare plastică particulară modernă în așa lucrări ca: *Tradiții populare* (Fig. 23), *Casa mare* (Fig. 24). Ludmila Goloseev relevă un original limbaj decorativ, surprinzător ca efect vizual, deosebit prin articulațiile dinamice de ritmuri formale și tonale, cu un colorit viu, expresiv.

La etapa constituirii tapiseriei, în anii ’60–’70, se manifestă în special compoziția figurativă cu subiecte social angajate. De o deosebită receptare se bucură cele care valorifică simbolico-alegoric tradițiile populare, folclorul, frumusețea peisajelor natale, rodnicia plaiului. Aceste ta-

Fig. 25. Anatol Climov, *Dispoziție* (minitapiserie), 1998, 10×10 cm

Fig. 26. Silvia Vrânceanu, *Compoziție* (minitapiserie), 1982, 15×15cm; 15×12 cm; 12×10 cm

piserii sunt în mare parte monumentale. Dar în anii ’80–’90, tapiseria națională evoluează spre un limbaj plastic formal, deseori abstract, bazat pe raporturi tonale și cromatice. Evoluează așa artiști ca Andrei Negură, Ludmila Sevcenco, Ecaterina Ajder, Vasile Grama, Anaid Culicenco, Felicia Savițki ș.a. Autorii de tapiserii valorifică tradițiile în compoziții formale și tonale, în special camerale, sintetizând esențe simbolice din seva culturi naționale. Plasticienii experimentează tapiseria abstractă, bazată pe contraste sau stilizări individuale de stil. Se diversifică tehno-

Fig. 27. Andrei Negură, *Mărțișor*, 1988, 220×155×10 cm

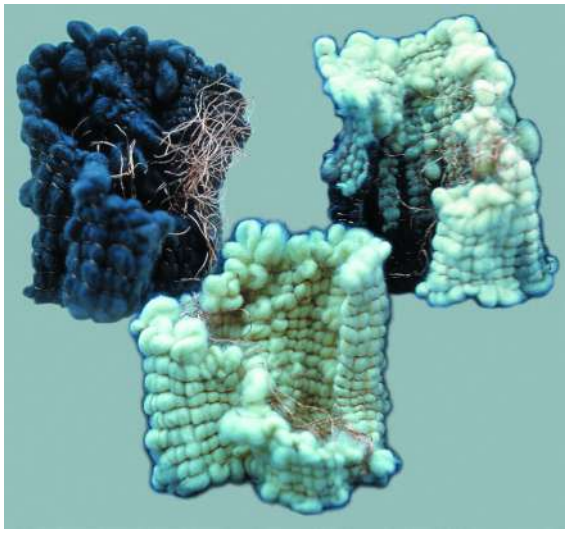

Fig. 28. Andrei Negură, *Cetăți* (miniobiecte textile), 1990, 18×16 cm

Fig. 29. Andrei Negură, *Cetăți*, 1995

logiile și materialele de execuție și, în funcție de aceasta, apar noi categorii și tipuri de tapiserie. Pe lângă aceste inovații formale și structurale, apare și minitapiseria ca domeniu textil printre artiști se manifestă în acest gen Anatol Climov, lucrarea *Dispoziție* (Fig. 25), Silvia Vrânceanu *cu lucrarea Compoziție* (Fig. 26). Varietatea și structura fibrelor textile, bogăția de sugestii pe care o comportă acest material au generat o altă orientare, și anume tapiseria tridimensională. Accentuându-i inițial tactilitatea și relieful suprafeței textile, spre exemplu cum observăm în lucrarea *Mărțișor* (Fig. 27) de Andrei Negură, treptat artiștii depășesc spațiul bidimensional și ajung la expansiune în spațiu, astfel elaborând obiecte textile. La expoziția de primăvară din 1990, artistul vine cu serie de miniaturi textile *Cetăți* (Fig. 28, 29). Silvia Vrânceanu realizează minitapiseria, *Fruct*. Creațiile lor pun în evidență importanța rolului materialului ca material de construcție a formei, valorifică mecanica plină de surprize a înnodatului.

Fig. 30. Andrei Negură, *Meșterul Manole*, 2000, 360×520 cm

Fig. 31. Andrei Negură, *Motiv etern*, 1988, 200×280 cm

Un loc aparte, în creația lui Andrei Negură prezintă suita de tapiserii *Meșterul Manole* (Fig. 30), *Binecuvântare, Motiv etern* (Fig. 31), care valorifică moștenirea artistică a tradițiilor. Mesajul plastic este conceput în compoziții ample, complexe, monumentale, de dimensiuni impunătoare într-o tehnică perfectă de haute-lesse, o tehnică foarte fină ce restabilește tradițiile tapiseriei clasice însușite de plastician la Academia de Arte din Ungaria. Tapiseriile sunt realizate într-un limbaj de o deosebită plasticitate, specific numai lui Andrei Negură. Lucrările lui readuc în actualitate bogatul tezaur spiritual al tradițiilor populare folclorice prin intermediul limbajului plastic specific tapiseriei.

Trăsătura specifică a artelor decorative după anii 2000 este renunțarea la compozițiile figurative în favoarea celor abstracte. Autorii diversifică compozițiile, utilizează noi materiale textile și se impun prin inovațiilor tehnice. Drept urmare, devine prioritară alternanța formelor, facturilor, abilitatea și sensibilitatea în alegerea cromaticii. În primele decenii ale secolului al XXI-lea, se impun cu lucrări interesante artiști plastici ca: Ala Uvarov, Olimpiada Arbuz, Olga Gureu, Iarina Savițcaia, Irina Burlaca, Daniela Roșca-Ceban ș.a. Tapiseriile surprind prin modul particular de interpretare compozițională, prin expresionismul contururilor, contrastul de tonalitate, expresivitate a formelor, dar și printr-un limbaj individual.

Tapiseriile Ecaterinei Ajder din ultimul deceniu se remarcă printr-o viziune decorativă abstractă și figurativă, printr-un limbaj simbolic, alegoric și metamorfozat. Artista practică tapiseria nonfigurativă, în care rolul principal îl deține ritmul cromatic și structural al materialului textile, Tradiția multiseculară a țesutului îi servește drept izvor de inspirație pentru reevaluarea conceptelor tradiționale și adaptarea lor la sensurile moderne. Lucrările Ecaterinei Ajder sunt elaborate în tehnică mixtă, îmbinând elemente de colaj, bucăți de textile artizanale sau elemente de împâslire, franjuri, elemente decorative din diverse materiale, ceramică, lemn.Tapiseriile artistei impresionează prin originalitate obținută prin interpretarea compozițională, acordul cromatic și structură. Tapiseriile lui Vasile Grama ilustrează o natură metamorfozată realizată în maniera abstracționismului liric. Tapiseriile artistului cuceresc prin lirismul abstractizării formelor, prin armonia sensibilă a culorilor, e caracteristică în acest sens lucrarea *Lumea florilor*. Artistul practică tapiseria decorativă camerală, în care lumina este difuzată pe suprafața textilă în tehnica subtilă a finelor interferențe de culoare.

Tradiția multiseculară a țesutului și tapiseria artistică contemporană servesc un izvor nesecat pentru studenții de la instituțiile cu profil de artă. Spre exemplu, în Facultatea de Arte Plastice și

Mariana Cosic, *Aripile Zborului*, tapiserie tridimensională, lână, teh. mixtă, h. 90 cm, cond. Ala Uvarov, 2005, t.l.

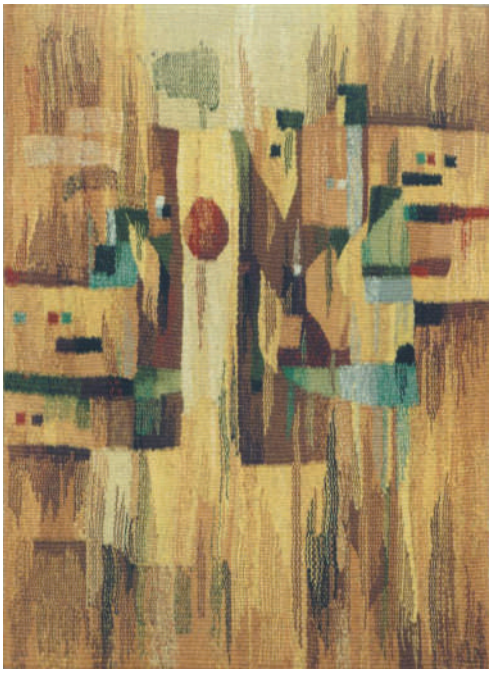
Ludmila Ochivschi, *Baladă*, tapiserie, lână, teh. clasică, 150×120 cm, cond. Vasile Grama, 2012 /t.l.

Design a UPS „Ion Creangă" continuitatea tradițiilor tapiseriei artistice sunt coordonate iscusit de maeștrii Ecaterina Ajder și Vasile Grama.

Cu certitudine, se poate afirma că tradițiile populare ale genului textil revoluționează grație tinerii generații creatoare. În activitatea didactică cu studenții la cursul tapiseria artistică în cadrul facultății este transmis bogatul tezaur al tradițiilor populare, interpretate de studenți prin tehnici creative individuale[4]. Sinteza valoroaselor tradiții cu recentele modalități de expresie din tapiseria contemporană a fost realizată în diversele creații textile, elaborate creativ de studenți sub ghidarea iscusită a profesorilor facultății. Tinerii creatori sunt invitați să valorifice tradițiile în compoziții formale moderne, sintetizând esențe simbolice extrase din seva culturii naționale. Promovarea în rândul tineretului studios a valorilor spirituale naționale prin intermediul tapiseriei artistice moderne contribuie la revalorificarea artei țesutului și continuitatea acestor frumoase tradiții spre noi valori trecute prin prisma inovativă a viziunii tineretului studios.

Pe lângă metodele tradiționale de realizare a compozițiilor textile, profesorii aplică pe larg în activitatea didactică principiile moderne de orchestrare plastică, atât abstracte, cât și asociative. O atenție deosebită în dezvoltarea creativității se acordă și lucrărilor textile tridimensionale, diverselor experimente conceptuale care aplică firul de lână. Acest gen al tapiseriei volumetrice nu este pe larg practicat de creatorii consacrați la noi. Prin utilizarea valorii constructive a mate-

[4] А.И. Симак, *Преемственность традиций народного ткачества в системе преподавания искусства гобелена на факультете Изобразительного Искусства и Дизайна*, in: Місія вчителя в сучасному світі, матеріали міжнародного конгресу, присвяченого 195-й річниці південно-українського національного педагогічного університету ім. Ушинського, Одеса, 2013, p. 258-260.

Vasile Grama, *Bulevard autumnal*, 1995, tapiserie, 80×60 cm

Ecaterina Ajder, *Tradiție*, pâslă, tapiserie, lână, teh. mixtă, 138×86 cm, 2019

rialului și a calităților lui cromatice, texturale și tactile, studenții abordează diverse experimente, dezvoltându-și imaginația și viziunea artistică.

Astfel, fiecare lucrare realizată în cadrul facultății reprezintă un univers în sine, cu semne, simboluri și metafore inspirate și dezvoltate din bogatul tezaur al artei populare, oferindu-i noi conotații, tehnici și mijloace plastice, individualizate prin mesaj și elemente de limbaj[5].

Sintetizând trăsăturile caracteristice ale școlii de tapiserie națională, simțim nevoia să menționăm diversitatea de viziuni și stiluri interpretate prin simbol, alegorie, metaforă, coexistența tradiției și modernului în compoziții. Vom remarca și tendința spre țesătura netedă tradițională, spre partea caldă a paletei cromatice, spre decorativism și lirism. Autorii de tapiserii continuă să valorifice tradițiile în compoziții moderne prin mijloace îndrăznețe, prin soluții tranșante originale.

Tânăra generație va continua să valorifice tradițiile noastre de artă textilă, inspirate din bogatul tezaur al culturii naționale, prin abordarea altor teme, figuri de stil și elemente de limbaj. Sperăm că aceasta se va încadra în continuare în competiții creative, contribuind la evoluția artei textile în Republica Moldova, elaborând noi lucrări cu suflu autohton.

[5] Ana Simac, *Development student's creative abilities in learning of modern Moldavian tapestry (Развитие творческих способностей студентов в процессе обучения современному молдавскому гобелену)*, in: Scientific Papers of Berdyansk State Pedagogical University, Series: Pedagogical sciences, Issue 2, Berdyansk, 2016, p. 185-189, p. 1.